

PAPER DETAILS

TITLE: Cevâbî'nin Mu'cize-nâmesi

AUTHORS: Müjgân ÇAKIR

PAGES: 23-44

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/53711>

MÜJGÂN ÇAKIR*

Cevâbî'nin *Mu'cize-nâmesi*

Cevâbî's *Mu'cize-nâme*

ÖZET

Klasik Türk Edebiyatı şekil ve muhteva açısından farklılık arz eden zengin bir metin hazinesine sahiptir. 17. yüzyılda yaşadığı varsayılan Cevâbî isimli şairin yazdığı kaside şeklindeki manzume de bu metinlerden yalnızca biridir. Şiir içinde Hz. Muhammed'in azalarında bulunan mucizeleri anlatması itibarıyla dikkat çekmektedir. Bu makalede bahsi geçen manzumenin metni tesis edilecek ve metin incelenecektir.

ANAHTAR KELİMELE

Cevâbî, mucize, mucizât.

ABSTRACT

Classical Turkish Literature has a treasure of texts which differ according to form and content. The "manzume" in "kaside" form composed by the poet Cevâbî, who is thought to have lived in the 17th century, is only one of these texts. The poem attracts attention due to its narration of the miracles found in different parts of Prophet Muhammed's body. In this article, I will frame the text of this manzume, analyze it.

KEYWORDS

Cevâbî, miracle, mu'cizât.

H. Muhammed'in hayatı, savaşları, görüntüsü ve mucizeleri gibi hususiyetleri anlatan bir çok eserin mevcut olduğu malumdur. Kıssa-i nebîler, siyerler, hilyeler, mu'cize-nâmeler bu konuların anlatıldığı türler arasında sıralanabilirler. Özellikle peygamberin mucizelerinin anlatıldığı manzum, mensur, manzum-mensur karışık yazılan metinlerde onun çeşitli zamanlarda müşrikleri dine davet ve peygamberliğini ispat maksadıyla gösterdiği olağanüstü hallerden bahsedilir. Bu metinlerin bazılarında sadece peygamberin bir mucizesi anlatılırken¹ bazılarında birçoğuna yer verilir², kimilerindeyse başka bir peygamberin mucizesi aktarılıp H. Muhammed'in bu peygamberin mucizesine benzer fakat daha

* Yard. Doç. Dr., Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, İstanbul (mcakir@gmail.com).

¹ Mesela bkz., Miskin Ahmed, *Dâstân-ı Şakk-ı Kamer*, Süleymaniye Ktp., Hacı Mahmud Efendi Böl., nu. 4311, yk. 243a-248a.

² Bkz. Özlem Demir, *Bostanzâde Yahya Efendi ve Gül-i Sadberg'i*, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İlahiyat Anabilim Dalı, İslam Tarihi ve Sanatları Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2010.

üstün olan bir mucizesi hikâye edilir.³ Bu tarz metinlerde amaç daha çok peygamberin diğer peygamberlere üstünlüğünü ortaya koymaktır. Zengin bir metinler hazinesine sahip olan Klasik Türk Edebiyatı'nda yukarıda bahsedilen tipte eserlerin yanında kalıpların dışında yazılmış metinlere de tesadüf edilmektedir. Bu metinlerden Cevâbî adlı bir şairin Hz. Muhammed'i konu edinen manzumesi, sadece peygamberin azalarında bulunan mucizeleri ele alması itibarıyla dikkat çekicidir.

Cevâbî'nin kimliği konusunda kaynaklarda aydınlatıcı bilgilere ne yazık ki rastlanamamaktadır. Bazı şiir mecmû'alarında özellikle cönklerde bulunan aynı mahlaslı şiirler⁴ de bize bu konuda yardımcı olamamaktadır. Abdülbaki Gölpınarlı manzumenin Konya Mevlana Müzesi'nde bulunan nüshasını tanıtırken Cevâbî için, "Mecmû'adaki kitaplara ve mecmû'anın istinsah tarihine nazaran hicri XI. yüzyılda, XVII; yaşadığı anlaşılan bu şâir hakkında bir bilgi elde edemedik"⁵ demektedir. Tespit edebildiğimiz on bir nüshasından anlaşıldığı kadarıyla, kaynaklar kendisi hakkında bilgi vermede Cevâbî'nin şiirinin bilindiği ve okunduğu aşikardır. Kaside nazım şekliyle yazılan ve 106 beyit ihtiva eden, aruzun remel bahrinin Fe'ilâtün/fe'ilâtün/fe'ilâtün/fe'ilün kalıbıyla tertip edilmiş olan manzumede 1 beyit ve 1 mısra Arapça, 5 beyit Farsça'dır. Eserin kalan beyitleri Türkçe olarak yazılmıştır.

Cevâbî'nin şiirinde peygamberin baş, göz, burun, dudaklar, diş, lisan, kulak, cilt, el, parmak, tırnak, göğüs, karın, sırt ve ayak gibi azalarına mahsus olan mucizeleri anlatılmıştır. Şair eserinde tür ismi belirtmese de Hz. Muhammed'in azalarının mucizelerini anlatacağı bir mu'cize-nâme yazdığını aşağıdaki beyitlerde ifade etmiştir:

³ Bkz. Müjgân Çakır, *Nâyî Osman Dede Hayatı, Sanatı, Eserleri ve Ravzatü'l-i'câz fi'l-mu'cizâtü'l-mümtâz'ı*, Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul, 1998.

⁴ Mesela bkz. *Mecmû'a-i Eş'âr*, Milli Kütüphane, nu.Yz A 2552; *Cönk*, Makedonya Milli Kütüphanesi, nu. OMCT 1/126 (Yaşar Aydemir-Abdülkadir Hayber, *Makedonya Kütüphaneleri Türkçe Yazma Eserler Kataloğu*, Ankara, 2007, s. 282).

⁵ Abdülbâki Gölpınarlı, *Mevlânâ Müzesi Yazmalar Kataloğu II*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1971, s. 298.

Cümle a'zâsı o sulţân-ı 'azîmü's-şânuñ
 Mu'cizât ile müretteb durur ez-ser-tâ-pâ
 Kıadr ile mertebe-i mu'cize-i 'âliyesin
 Fehm ü tavşîf ide maḥlûk kemâhî ḥâşâ
 Ma'zeret-ḥâḥ olup ammâ ki be-kadrü'l-imkân
 Her bir a'zâsına maḥşûş olan i'câzı şehâ
 Kalem-i nazm ile inşâ idelüm inşâ'llâh
 Diñle cân ile ki cânuñda maḥabbet ide câ
 Böyle ma'lûm ola kim 'uzv-ı nebîye maḥşûş
 Ey niçe mu'cize ḥalk itmiş o Ḥallâk-ı verâ (b. 6-10)

Abdülbâki Gölpınarlı da eseri *Mevlana Müzesi Yazmalar Kataloğu*'nda mu'cize-nâme olarak adlandırmaktadır.⁶ Cevâbî'nin şiirinin farklı kütüphanelerde nüshalarına tesadüf edilmektedir. Bu şiirin tespit edilebilen nüshaları ve katalog bilgileri aşağıdaki gibidir:

1. İstanbul Millet Kütüphanesi, Ali Emiri Bölümü, Manzum 773/16 numaralı nüsha. (A₁)
 127b-134b yk, çift sütunlu, 199x127-137x71 mm.
2. İstanbul Millet Kütüphanesi, Ali Emiri Bölümü, Manzum 771/2 numaralı nüsha. (A₂)
 21a-24a yk, 12 satır, Arap-Talik.
3. İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı, Osman Ergin Yazmaları, 705/2 numaralı nüsha. (OE)
 23b-25a yk, 21 satır, 220x130-140x70 mm, Nesih.
4. Süleymaniye Kütüphanesi, Esad Efendi Bölümü, 3585/4 numaralı nüsha. (S₁)
 52b-56a yk, 17 st, 208x143-149x78 mm, Nesih.
5. Süleymaniye Kütüphanesi, Aşir Efendi Bölümü, 438/7 numaralı nüsha. (S₂)

⁶ Abdülbâki Gölpınarlı, a.g.e., s. 297.

48b-51b yk, 16 st, 204x143-155x71 mm, Nesih.

6. Milli Kütüphane Yz A 9237/4 numaralı nüsha. (M)

34b-38b yk, 17 satır (çift sütun), 237x157-165x80 mm, Nesih, harf marka fligranlı, çeharkuşe ve sırtı bordo meşin, kapakları ebru kağıt kaplı mukavva cilt, bölüm başları kırmızı, müstensih: Ahmed Said b. Feyzullah b. Mustafa b. Abdullah, istinsah tarihi: H. 1245/M. 1829.

7. Kayseri Raşit Efendi Eski Eserler Kütüphanesi, Raşit Efendi Eki 196/2 numaralı nüsha. (R)

30b-34a yk, 17 satır, 210x136-145x68 mm.

8. Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi, Konya İl Halk Kütüphanesi Koleksiyonu, 3491/5 numaralı nüsha. (K₁)

123b-126b yk, 19 satır, 210x110-150x65 mm, Talik, serlevha tezhibli, cetveller yaldızlı, söz başları kırmızı, ciltli.

9. Konya Mevlana Müzesi Türkçe Yazmaları, 2303/3 numaralı nüsha. (K₂)

46b-52a yk, 11 satır, 190x115-135x75 mm, Nesih, şemseli, cetvelli, tamir görmüş, koyu kırmızı ciltli.

10. Mısır Milli Kütüphanesi Türkçe Yazmaları, Mecami Talat 39 numaralı nüsha. (MT)

1-5 yk, satır sayısı muhtelif, 160x220 mm, Talik.

11. Mısır Hidiv Kütüphanesi Türkçe Yazmaları, 9125/2 numaralı nüsha. (MH)⁷

Metnin altı nüshasında eser çeşitli bölümlere ayrılmıştır.⁸ Bu bölüm başlıkları ve oluştukları beyit sayıları aşağıdaki şemada belirtilmiştir:

⁷ Mısır'da bulunan nüshalara ulaşamadığı için bu nüshalar değerlendirme dışında tutulmuştur.

⁸ Başlıklar nüshalarda bazı farklar arz etmektedir. Çevriyazılı metinde bu farklar belirtilmiştir.

<i>Başlık</i>	<i>Beyit Sayısı</i>
Mu'cizât-ı re's-i şerîfe	2
Mu'cize-i 'ayn-ı laţîf	3
Mu'cizât-ı enf-i münîf	3
Mu'cizât-ı şefeteyn	3
Mu'cizât-ı esnân-ı şerîf	3
Mu'cizât-ı lisân-ı şerîf	5
Mu'cizât-ı sem'-i münîf	3
Mu'cizât-ı cild-i laţîf	3
Mu'cizât-ı yed-i şerîf	3
Mu'cizât-ı engüşt-i laţîf	9
Mu'cizât-ı azfâr-ı münîf	9
Mu'cizât-ı şadr-ı şerîf	7
Mu'cizât-ı baţn-ı nazîf	3
Mu'cizât-ı zâhr-ı laţîf	3
Mu'cizât-ı ricleyn-i şerîfeyn	5
İţmâm-ı suhân be-'arz-ı hâcât ⁹	32

Şemada da görüldüğü gibi metinde Hz. Muhammed'in on beş azasından ortaya çıkan mucizeler anlatılmaktadır. Bu azalar sırasıyla baş, göz, burun, dudaklar, dişler, lisan, kulak, cilt, el, parmak, tırnaklar, göğüs, karın, sırt ve ayaklardır. Peygamberin azalarına dair anlatılan mucizeler ise şöyle sıralanabilir: Hz. Muhammed her nereye giderse başının üzerinde bir bulut ona gölge teşkil ediyor; arkasında olanı önündeymiş gibi görüyor; Cebrail'in kokusunu alıyor, o ne zaman gökyüzünden ayrılrsa hissediyor; dua etmek için dudaklarını kıpırdattığında gökyüzünde güneş de hareket ediyor; dişlerinin parlaklığıyla gece kaybolan iğne bulunabiliyor; bir kertenkeleye "ben kimim" dediğinde hayvan onun peygamberliğini tasdik ediyor; uykudayken uyanıkmış gibi yakındakini ve uzaktakini işitiyor, Allah Cebrail'e ne emrederse duyuyor; teri gül

⁹ Bu başlık yalnızca R ve K₁ nüshalarında mevcuttur.

gibi kokuyor; eline aldığı bir avuç toprakla kafirleri alt edip onları kör ediyor; parmağıyla ayı ikiye ayırıyor; kestiği tırnaklarının her biri bir inci tanesi oluyor; ay göğsüne inip etrafı aydınlatıyor; bevlini yeryüzü hemen yutup ortadan kaldırıyor; peygamberlik mührü sırtında bulunuyor; Hira Dağı'na ayak basınca dağ şevkinden hareket ediyor ve peygamberin sözüyle yeniden sakinleşip hareketsiz hâle geliyor.

Manzumesinde Hz. Muhammed'de bulunan mucizeleri anlatırken onu "Şeh-i mâ-evhâ, melik-i ev-ednâ, şâhed-i leyl-i İsrâ, gonçe-i hoş-lehce-i gülzâr-ı visâl, nebiyy-i Bathâ, fahr-ı cihân, Hallâk-ı cihânun resûli, habîb-i kerem, mahbûb-ı Hudâ, gül-i gülzâr-ı safâ, nebiyyü's-seyf, sâhib-i bedrû'l-kübrâ, şâh-ı vâlâ, meh-i çâr-deh-i sümme denâ, mihr-i sipihr-i kerem ü cûd u atâ, enbiyâ serveri, şâh-ı rüsûl, mahbûb-ı hudâvend-i cihân, pâdişeh, iki âlem güneşi, server-i hayl-i rüsûl, hatm-ı rüsûl, dest-gîr, hatâ-pûş, kerem kânı, atâhâ-bahş, vefâ ma'deni, kân-ı atâ, sultân, kân-ı sehâ, lutf ıssı, sehâ kânı, âlemin rahmeti, şeh-i ıklîm-i bekâ, rüsûlün efdali, mahlûkun eşrefi, cümlelerin evveli, şeh-i mülk-i dü-serâ, enbiyâ hâtemi, Hallâk-ı cihân mahbûbı, feryâd-res-i haste-dilân, ümmetin gam-hârı, şefî-i günehân, dâd-ger, fahr-ı kirâm, râh-nümâ, tabîb-i günehân, habîb-i medenî, mahbûb-ı Hudâ, fahr-ı dü-serâ..." gibi bir çok ad ve sıfatla anan Cevâbî'ye göre anlattığı mucizelerin en üstünü Hz. Muhammed'in parmağıyla ayı ikiye yarma yani "şakk-ı kamer" hadisesidir. Şair, 44. beyitte,

Bâreka'llâh ki bu mu'cizesi a'zamdur
Enbiyânuñ dükeli mu'cizesinden haqqâ

şeklindeki ifadelerinde de bu görüşünü belirtmektedir.

Metinde Hz. Muhammed'in mucizeleri anlatılırken genellikle bunların ravileri belirtilmemiş, "Mu'cizât-ı esnân-ı şerîf" başlıklı kısımda,

Râvî-i mu'cize-i lûlû-i dendân-ı nebî
Rişte-i nazma güherler dizüp oldı gûyâ (b. 22)

şeklindeki beyitte Cevâbî konuyu bir raviden aktardığını söylemekle iktifa etmiştir. Fakat "Mu'cize-i şadr-ı şerîf" başlığı altındaki kısımda,

İki âlem güneşi hâzret-i peygambere ben
Bir şeb-i tîrede hem-râh iken diñle aḡâ

şeklinde başlayan beyitlerde (b. 59-63) ravi İbn Mesûd olarak belirtilmiş ve olay İbn Mesûd'un ağzından anlatılmıştır.

Cevâbî anlatımını kuvvetlendirmek ve ilgi çekici hâle getirmek için kimi zaman iktibaslara da yer vermiştir. Bunlardan genellikle Necm sûresinden yapılanları dikkati çekmektedir. Özellikle bu sûrenin 9. ve 10. ayetlerinden yapılan iktibasların "Mu'cizât-ı enf-i münîf" başlığı altındaki

Gökden ayrıldığı dem râyiha-i tayyibesin
Şemm iderdi anı bîni-i şeh-i ما او حى

Dâ'imâ râyiha-i Hakk'ı iderdi işmâm
O şerîf enf-i münîf-i melik-i اودنى

şeklindeki 17. ve 18. beyitlerde, Hz. Muhammed'in Cebrail'in kokusunu aldığı anlatıldığı bölümde yer alması, bu iktibasların dolaylı olarak Cebrail'le alâkalı olmasından kaynaklanmaktadır. Şair, İbrahim ve Âl-i İmrân sûrelerinden de iktibaslarda bulunmuştur.

Muhteva itibarıyla orijinal olan Cevâbî'nin manzumesinin benzerleri var mıdır? Kütüphanelerdeki çalışmalarımız sırasında bu tarz bazı metinlere rastladık. Mesela Tokat İl Halk Kütüphanesi 60 Hk 380/4 numarada 211a-211b yaprakları arasında 29 beyitlik aruzun remel bahrinin Fâ'ilâtün/fâ'ilâtün/fâ'ilün kalıbıyla yazılmış bir mesnevi bulunmaktadır. Peygamberin gövde, baş, ense, burun, dudak, diş, kulak, kalp, sırt, parmak, saç, tırnak, ayak, karın gibi azalarındaki mucizelerin anlatıldığı bu metin aşağıdaki gibidir:

211a

Beyân-ı Mu'cizât-ı A'zâ-yı Resûlu'llâh 'Aleyhi's-salât ve's-selâm
Bismi'llâhi'r-raḥmanî'r-raḥîm

Diñle ey mü'min diyem bir hoş maḳâl
Ola zâhir saña çok dürlü kemâl
Ol ḥabîbu'llâh Muhammed Muştafâ
Ol şefî'ü'l-müznibîn kân-ı vefâ

Mu'cizâtın eydeyüm bir bir saña
Cân kulağın tutar iseñ sen baña

Her 'uzvunuñ mu'cizâtın bilesin⁷⁶
Sevgüsün cânunuñda pinhân kılasın

⁷⁶ Mısra vezin bakımından problem-
lidir.

Evvelâ ol[dur] mübârek gövdesi
Düşmez idi yire anuñ gölgesi

Zîrâ ol başdan ayağa nûr idi
İçi taş nûr ile pür-nûr idi

Başı üzre bir bulut tûrur idi
Gölge idüp üstine yürür idi

Niçe görürse öñinden her yiri
Görür idi eñseden ey dîn eri

Vahy ile gökden inince Cebre'îl
Koşun alurdu anuñ eyle bil

Tuşağı[n] depretse idi zîkr ile
Deprenürdi güneşüñ kursı bile

Ol mübârek dişleri olsa 'ayân
Gün ziyâsı gibi balkırdı hemân

Taş ağaç virdi selâm andan yaña
.....⁷⁷

İşidürdi ol mübârek kulağı
Yakını dağı be-ğâyet ırağı

Uyur iken işidürdi her sözi
Aydan arı idi anuñ gül yüzi

Zîrâ kalbi uyumazdı ey ağı
Uyumağ bozmazdı âbdestin dağı

Var idi mühr-i nübüvvet bil 'ayân
Ol mübârek arkasında bî-gümân

Şol gügercin beyzesi gibi hemân
Var idi zâhrında anuñ bî-gümân

Bir gâzâda bir avuç toprağ ile
Şaçdı küffâra ki anlar tağıla

Münhezim olup tağıldılar kamu
Şındılar anlar 'umûmen ey 'amû

Çün işâret itdi aya nâgehân
İki pâre oldu ay pes ol zamân

Şular ağıdı barmağından bî-gümân
Hâş u 'âma bu haber oldu 'ayân

Ger mübârek saçı tağılsa hemân
Misk [ü] 'anber koğar idi ol mekân

Hem terinden gül koğardı her zamân
Râvîler pes böyle ideler beyân

İncü olurdu mübârek tırnağı
Yüzim üstine başaydı ayağı
211b
Ol sa'âdetle yürüdi bir tağa
Yürüdi tağ ayağına ey ağa

Tağa "üskün" didi ol demde hemân
Sâkin oldu tağ hemân dem ol zamân

Çarnı içinden hağâ ni yir hemân
Gizler idi olmaz idi hîç 'ayân

Mu'cizâtı şâyi' oldu bî-'aded
Yok durur ağıla [kim] aña haşr u had

Yâ İlâhî Bû 'Alî'yi kılma yâd
Ol habîbüñden senüñ yevmü't-tenâd

⁷⁷ İkinci mısra metinde yazılmamıştır.

Cevâbî'nin manzum olarak anlattığı Hz. Muhammed'in azalarında bulunan mucizelerin mensur olarak ifade edildiği metinler de karşımıza çıkabilir. Nitekim şairin metninin Ali Emiri Manzum 773 numaradaki nüshasının hemen akabinde yer alan mensur parça bu özellikleri taşımaktadır.¹ Hz. Muhammed'de bulunan hâtem-i nübüvvetle alâkalı bilgilerin sıralandığı bir metinden² sonra "Beyân-ı mu'cizât-ı a'zâ-yı tâhire-i hazret-i risâlet-penâh şalla'llâhu 'aleyhi vesellem ve âlihi veşahbihi"³ başlığı konulmuş, peygamberin gîsû, rûy, ayn, gûş, dest, zahr, dehân, esnân ve zebân gibi azalarıyla ilgili olağanüstülüklerden bahsedilmiştir. Mesela Hz. Muhammed'in "gîsû-yı mübârek müşk-bûylarının mu'cizât-ı bâhiresi" konusunda şunlar anlatılmaktadır: "Rivâyet-i Hâlid bin el-Velîd üzere rağiya'llâhu Te'âlâ 'anh müşârünileyhûn bir taqyesi var idi her gâh muhârebede ol taqyeyi giyer idi ol gün ki leşker-i Şâm ile muhârebe itdi ol taqyeyi bulamayıcak ziyâde maḥzûn olup ba'de't-teftiş bulıcak fevka'l-hadd münbasit oldu sebebinden su'âl itdiler ol taqyede müy-i dil-cüy-yı fahr-ı cihân nihân idi ol zamân re's-i şerîflerin taḥlîk buyurdılar ve mübârek saçların aşḥâba tevzî' buyurdılar. Nâşiye-i şerîflerinden bir kaç târ-ı misk-bâr dahı baña i'tâ buyurmalarıyla ben dahı anı taqyede maḥzûn idüp tâc-ı sa'âdet idinmişdüm her ma'rekede ki ol külâh başumda idi zafer muḥarrer idi buyurdılar."⁴ Kütüphanelerde bulunan metinler gün yüzüne çıktıkça bu tarz eserlerin sayısında artış olacağı muhakkaktır.

Aşağıda Cevâbî'nin bahsi geçen manzumesinin çevriyazısına yer verilmiştir. Metin tesis edilirken ulaşılabilen dokuz nüshası üzerinden edisyonkritik yapılmış, vezne ve anlama uyan farklılıklar dipnotlarla gösterilmiştir. Manzume Eski Anadolu Türkçesi özellikleri gözetilerek oluşturulmuştur.

¹ yk. 132a-134b.

² yk. 132a,132b.

³ yk. 132b.

⁴ yk. 133a.

A₁127b, A₂21a, M33b, OE23b, R30b, K₁123b, S₁51b, S₂48b, K₂46bDer-Beyân-ı Mu‘cize-i Maḥşûşa-i A‘zâ-yı Nebî Şalla’llāhu ‘Aleyhi ve Sellem⁵Bismi’llāhi’r-raḥmani’r-raḥīm⁶

.. _ _ / .. _ _ / .. _ _ / .. _

- 1 احمد الله و اشكر خلق الكون وما
 فيه للا حمد اذ قال حبيبي لولا⁷
- 2 علت كون و مكانست وجود احمد
 زان سبب در صفتش گفت خداوند علا⁸
- M34a 3 يا محمد توى مقصود من از موجودات
 يعنى لولاك لما كان ظهور الاشياء⁹
- 4 هم توى مفخر انس و ملك جن و پرى
 هم توى مظهر مفهوم وما ارسلنا¹⁰

⁵ Der-beyân-ı mu‘cize-i maḥşûşa-i a‘zâ-yı nebî şalla’llāhu ‘aleyhi ve sellem: Risāle-i Cevābī der-beyân-ı mu‘cizāt-ı faḥr-ı kā’ināt M, S₁; Na‘t-ı şerīf-i Cevābī OE; Manzūme-i Cevābī-i siḥr-ārā der-beyân-ı mu‘cize-i her ‘uzv-ı vālā ez a‘zâ-yı şerīfe-i ḥazret-i seyyidü’l-verā’i er-re’s ve’l-enbiyā ‘aleyhi şerā’ifü’d-ḍarāt ve’t-teḥāyā K₁; Manzūme-i Cevābī-i ḥoş-edā der-beyân-ı mu‘cize-i her ‘uzv-ı vālā ez a‘zâ-yı şerīf-i ḥazret-i seyyidi’r-rūsul ve’l-enbiyā ‘aleyhi şerā’ifü’ş-şalavāt ve’t-taḥiyyāt R; Kaşide der-na‘t-ı şerīf S₂; Li-kātibetü’l-müznibi’l-muḥtāc alā şāḥibi’l-mi’rāc A₂, -K₂.

⁶ Bismi’llāhi’r-raḥmani’r-raḥīm: - A₁, -K₁, -S₂.

⁷ “Allah’a hamd ve şükrolsun, bütün alemlerin için yarattı ve habibi için ‘(Sen olmasaydın)’ dedi.”

⁸ “Kevn ü mekanın (yaratılış) sebebi Hz. Muhammed’in vücududur. O sebepten Allah onun hakkında şöyle söylemiştir.”

⁹ “Ey Muhammed! Sen mevcudatı yaratma sebebimsin, yani eşyanın zuhuru senin yüzündendir.”

¹⁰ “Sen insan, melek, cin ve perilerin övücüsün. ‘(Biz seni alemlere rahmet olmaktan başka bir şey için göndermedik)’ mefhumunun zuhur sebebisin.”

- 5 Bir şehüñ hâzret-i Allâh olıcağ meddâhı
Var kıyâs eyle ne deñlü ola kadri a'lâ
- 6 Cümle a'zâsı o sulţân-ı 'azîmü's-şânuñ
Mu'cizât ile müretteb durur ez-ser-tâ-pâ¹¹
- K₂47a
- 7 Kâdr ile mertebe-i mu'cize-i 'âliyesin
Fehm ü tavşîf ide mañlûk kemâhî hâşâ
- 8 Ma'zeret-ñ âh olup ammâ ki be-kadrü'l-imkân
Her bir a'zâsına mañşûş olan i'câzı şehâ
- 9 Kâlem-i nazm ile inşâ idelüm inşâ'llâh¹²
Diñle cân ile ki cânuñda mañabbet ide cā
- S₁52a
- 10 Böyle ma'lûm ola kim 'uzv-ı nebîye mañşûş¹³
Ey niçe mu'cize halk itmiş o Hâllâk-ı verâ¹⁴
- A₁128a
- Mu'cizât-ı re's-i şerîfe¹⁵
- 11 Evvelâ ol ki mübârek başınuñ mu'cizesi
Bu idi kim nerede olsa o mañbûb-ı Hudâ
- 12 Sâyebân idi felekde aña bir pâre bulut
Sevdügin ya'nî güneşden şakınurdı Mevlâ
- R31a, K₁124a
- Mu'cize-i 'ayn-ı laţîf¹⁶
- 13 Hem dahı mu'cize-i çeşm-i Hudâ-bîn-i Resûl
Böyle mervîdür eyâ merd-i haķîkat-cûya

¹¹ müretteb: müzeyyen A₂, OE, S₂.

¹² idelüm inşâ'llâh: idem inşâa'llâh A₂, OE, S₂.

¹³ kim: her S₂.

¹⁴ itmiş o Hâllâk-ı verâ: eylemiş ol Haķķ-ı verâ R, K₁.

¹⁵ Mu'cizât-ı re's-i şerîfe: Mu'cize-i re's-i şerîfe M, S₁; Mu'cize-i re's-i şerîf K₂; Mu'cize-i re's-i şerîf-i nebî R, K₁; -A₂, -OE, -S₂.

¹⁶ 'ayn-ı laţîf: çeşm-i şerîf M, S₁; laţîf: laţîf-i nebî R, K₁; 'ayn-ı şerîf K₂.

- 14 Niçe pîşinde görür ise pesinde olanı¹⁷
Eyle görür idi ‘aynıyla o ‘ayn-ı a‘lā

- 15 هیچ دانی چه شرف دارد و عزت دارد
دیده دیده شود ذات خدای یکتا¹⁸

S₂49a, K₂47b

Mu‘cizāt-ı enf-i münif¹⁹

- 16 Daḥı ma‘lūm ola kim mu‘cize-i enf-i nebī
Nāzil olduğda kaçan vahy ile ol peyk-i Hūdā
A₂21b, M₃4b

- 17 Gökden ayrıldığı dem rāyiḥa-i ṭayyibesin
Şemm iderdi anı bīnī-i şeh-i ما او حی²⁰

- 18 Dā‘imā rāyiḥa-i Ḥaqq’ı iderdi işmām
O şerif enf-i münif-i melik-i او ادنی²¹

Mu‘cizāt-ı şefeteyn²²

- 19 Hem mübārek şefeteyninde olan mu‘cizesin
İstimā‘ it ne imiş cān u gönülden ki şehā
OE24a

- 20 Böyle nakl oldı kaçan iki cihānuñ güneşi
Açuban la‘l-i dürer-pāşını vü kılsa du‘ā²³

¹⁷ Niçe: Nite A₂, OE.

¹⁸ “Her kim ki Hak Teala’nın gözü onun gözü olmuştur, ne şeref ve izzete sahiptir bilir misin?”

¹⁹ münif: şerif M, S₁; münif-i resül R, K₁; Mu‘cize-i enf-i şerif K₂.

²⁰ “(Kuluna) vahyettiğini (vahyetti).” Necm 53/10. iderdi anı bīnī-i: ider idi hemān dem o R, K₁.

²¹ “Daha yakın oldu.” Necm 53/9.

²² Mu‘cizāt-ı şefeteyn: Mu‘cizāt-ı şefeteyn-i şerif M, S₁; Mu‘cize-i her dü-leb-i Muştafā R, K₁; Mu‘cize-i şefeteyn-i şerif K₂; -A₂, -OE, -S₂.

²³ La‘l-i dürer-pāşını vü kılsa du‘ā: la‘l-i dürer-bārını itseydi du‘ā A₂, OE, S₂; la‘l-i dürer-bārını oldı gūyā M, S₁, K₂; la‘l-i dürer-bārını vü kılsa du‘ā R.

21 Ya'nî kim 'izzet ile leblerini depredicek
Deprenürdi güneşüñ kuruşu dağı fevķ-ı semā
A₁128b

Mu'cizāt-ı esnān-ı şerîf²⁴
S₁52b

22 Rāvî-i mu'cize-i lülû'-i dendān-ı nebî
Rişte-i nazma güherler dizüp oldu gūyā

23 Didi kim 'izzet ile açsa mübārek dehenin
Leyle-i muḫlime de şāhed-i leyl-i İsrā
K₂48a

24 İgne bulunur idi dişlerinüñ nūrından
Var kıyās it nice şeffāf u ziyā-güster ola

Mu'cizāt-ı lisān-ı şerîf²⁵

25 Hem lisānında olan mu'cize-i bāhiresin
İşidicek dil ü cānuñda begüm eyleye cā
K₁124b

26 Bir gün ol gönçe-i hoş-lehce-i gülzār-ı vişāl
Bāğ-ı 'ālemde gezüp eyler iken cilve-nümā²⁶

27 Bir keler gördi ki geşt eyler idi şahrāda
Ben kimem söyle didi aña nebiyy-i Baḥḥā

28 Nāgehān nuṭķa gelüp didi eyā faḥr-ı cihān
Ḥaḳ resūlisin o Ḥallāķ-ı cihānuñ ḥaḳķā

29 يك زبانی كه سخن كوست بخلاق ازل
كنه ذاتش كه بداند بجز از خالق ما²⁷

²⁴ Mu'cizāt-ı esnān-ı şerîf: Mu'cize-i dendān-ı şerîf M, S₁, K₂; Mu'cize-i sinn-i nebiyyü'l-verā R; Mu'cize-i esnān-ı nebiyyü'l-verā K₁; -A₂, -OE, -S₂.

²⁵ Mu'cizāt-ı lisān-ı şerîf: Mu'cize-i lisān-ı şerîf M, S₁, K₂; Mu'cize-i nuṭķ-ı zebān-ı resūl R; Mu'cize-i nuṭķ-ı lisān-ı resūl K₁; -A₂, -OE, -S₂.

²⁶ Bu beyit K₁ nüshasında mükerrerrdir.

²⁷ "Allah'la ezelde konuşan her bir dil, zatının özünü Rabbimizden bir parça bilir".
ذاتش: S₂, A₂, M, OE, S₁, K₂.

Mu‘cizāt-ı sem‘-i münîf²⁸M35a, S₂49b

- 30 Ne imiş mu‘cize-i gūş-ı ḥabīb-i keremūn²⁹
İşit ey mü‘min-i dil-dāde-i maḥbūb-ı Ḥudā
- 31 Ḥāba vardukda işidürdi uyanukda gibi
Daḥı yeksān idi kurb ile ba‘īd aña dilā
- 32 Melik-i ‘arş-ı mu‘allā melek-i vahye ne kim³⁰
Gökde emr eylese peygamber iderdi ıṣḡā

K₂48bMu‘cizāt-ı cild-i laṭîf³¹A₁129a, A₂22a

- 33 Hem daḥı cild-i şerīfinde olan mu‘cizesi
Böyle ma‘lūm ola kim ol gül-i gülzār-ı şafā³²
- 34 Her kaçan cennet-i ruḥsārı ‘arāk-rîz olsa
Aḥz idüp ḥıfz ider idi anı aşḥāb-ı vefā³³
- 35 Nāgehān güller olurdu o mübārek ‘arākı
Ne gül ammā gül-i bustān-ı ḥaḳīkat-pīrā

S₁53a

²⁸ Mu‘cizāt-ı sem‘-i münîf: Mu‘cize-i gūş-ı münîf M, S₁, K₂; Mu‘cize-i üzn-i şerīf-i nebī R, K₁; - A₂, -OE, -S₂.

²⁹ gūş-ı ḥabīb-i keremūn: gūş-ı ḥabīb-i ekrem OE, A₂; gūş-ı nebī-i keremūn M, R, K₁, S₁, K₂.

³⁰ melek-i vahye ne kim: ne ki Cebrā’īl’e M, S₁, K₂.

³¹ Mu‘cizāt-ı cild-i laṭîf: Mu‘cize-i cild-i laṭîf M, S₁, K₂; Mu‘cize-i cild-i laṭîf-i nebī R; Mu‘cize-i cild-i laṭîf-i resūl K₁; - A₂, -OE, -S₂.

³² kim: ki M, S₁.

³³ aşḥāb-ı vefā: sultān-ı nisā M, S₁, K₂.

Mu'cizât-ı yed-i şerîf³⁴

- 36 Diñlegil mu'cizesin dest-i nebiyyü's-seyfüñ
Böyle naql oldı ki ol şāhib-i bedrū'l-kübrā
- 37 Bir avuç toprak atup hāk ile yeksān itdi
Niçe biñ kāfiri bir demde o şāh-ı vālā
- 38 Ya'nī kim rūz-ı 'adū-sūz-ı ğazāda tahkīk
Hāk-i yek-müşť ile müşrikleri kıldı a'mā

R32a

Mu'cizât-ı engüşť-i laťif³⁵

- 39 Dağı barmaqlarınun mu'cize-i 'āliyesi
Bu idi kim o meh-i çār-deh-i ثم دنى³⁶
- 40 Barmağıyla yek işāret idüp itdi iki şak
Māhı ol māh-ı sipihr-i kerem ü cūd u 'aťā³⁷

K₁125a, K₂49a

- 41 Kať idüp da'vā-yı bātıllarını küffāruñ
Bir işāretle o şeh eyledi faşl-ı da'vā³⁸
- 42 Ser-be-zānū idüben fikr ider ol demleri māh
Ki cemālini görüp hıdmete olmuşdı sezā
- 43 Añar āhır o demi derd-i derūnın yeñiler
Tākātı taķ oluban kāmety ham kaddi dü-tā

M35b, S₂50a

³⁴ Mu'cizāt-ı yed-i şerîf: Mu'cize-i yed-i şerîf M, S₁, K₂; Mu'cize-i dest-i nebiyy-i kerîm R, K₁.

³⁵ Mu'cizāt-ı engüşť-i laťif: Mu'cize-i engüşť-i münîf M, S₁, K₂; Mu'cize-i enmele-i Muşťafā R; Mu'cize-i vaşť-ı bennā-yı şerîf K₁; - A₂, OE, S₂.

³⁶ "Sonra yaklaştı." Necm 53/8.

³⁷ māh-ı: mihr-i K₁.

³⁸ Bir: Yek A₂, M, OE, S₁, S₂, K₂.

- 44 Bāreka'llāh ki bu mu'cizesi a'zamdur
Enbiyānuñ dükeli mu'cizesinden haqqā³⁹
- 45 Anuñiçün ki cemī'-i rüsülüñ mu'cizesi
'Unşuriyyatı taşarruf idi ancağ ammā
- A₁129b
- 46 Enbiyā serveri şāh-ı rüsülüñ mu'cizesi
Mutaşarrıf felekiyyāta daḥı كيف يشا⁴⁰
- 47 Enbiyā içre niçe eşref ü zī-şān idi ol⁴¹
Mu'cizātı fekezālik aña yok reyb ü mirā
- Mu'cizāt-ı azfār-ı münif⁴²
- 48 Daḥı azfār-ı nebī mu'cizesinde rāvī
Gūş-ı cāna güher-āvīz-i haberdür ki şehā
- A₂22b
- 49 Bir gün ol hazret-i maḥbūb-ı ḥudāvend-i cihān
Kaṭ'-ı azfār idüben devlet ile diñle n'ola
- S₁53b
- 50 Cem' ü aḥz eyledi her pāresini 'izzetle⁴³
Bunca ta'zīm ile ḥıfz itdi anı ḥayr-ı nisā
- K₂49b
- 51 Ba'dehu baqdı ānī 'Āyişe-i Şiddīk'a
Raḍiya'llāhu tebārek ü Te'ālā 'anhā
- 52 Nāgehān gördi ki her dānesi olmuş lülū⁴⁴
Allāh Allāh ki bilsün nice lülū-i lālā⁴⁵

³⁹ Beyit R ve K₁ nüshalarında mevcut değildir.

⁴⁰ "Dilediği gibi." Âl-i İmrân 3/6.

⁴¹ idi ol: o idi M, S₁.

⁴² Mu'cizāt-ı azfār-ı münif: Mu'cize-i azfār-ı münif M, S₁, K₂; Mu'cize-i zufr-ı şerif-i nebī R, K₁; - A₂, -OE, -S₂.

⁴³ aḥz: zabt OE.

⁴⁴ dānesi: pāresi M, OE, S₁, S₂, K₂.

⁴⁵ Vezin problemlidir.

- 53 Mütəhayyir nəzər eylerken aña bint-i 'Atîk
Gördi peyğamber o lûlûyi hîṭāb itdi aña
OE24b
- 54 قال يا عائشه من اين لك قولى لى⁴⁶
Ya'nî kim saña bu lûlû nereden söyle baña
R32b
- 55 Didi ey zātuñi meddāḥ Ḥudā-yı mütə'al
Senüñ azfār-ı laṭīfün-den olupdur peydā
- 56 Mütəbessim oluban didi ki bilmez mi idüñ
Dürr ü cevher idügin cümle vücūdum āyā⁴⁷
Mu'cizāt-ı şadr-ı şerīf⁴⁸
- 57 Hem dahı mu'cize-i şadrını ol pādişehün⁴⁹
Diñle tā şems-i ḥaḳīḳat ide ḳalbün meclā⁵⁰
- 58 İbn Mes'ūd buyurdu ola andan rāzı
Ḥazret-i Ḥālīḳ-ı şems ü ḳamer ü necm ü semā
A1130a, M36a
- 59 İki 'ālem güneşi ḥazret-i peyğambere ben
Bir şeb-i tîrede hem-rāḥ iken diñle aḥā
K1125b, S250b
- 60 Didüm ol māha ki ey bedr-i sipīhr-i لولاك⁵¹
Zulumāt olmasa ḥayfā ki bu deñlü dünyā
K250a
- 61 Tā göreydüm ḳademün başduğı ṭoprağı senün
Ḥāk-i pāyüñi ideydüm gözüme kuḥl-i cilā⁵²

⁴⁶ "Peyğamber ey Ayşe bu inci nereden bana söyle dedi."

⁴⁷ cevher: gevher K₁.

⁴⁸ Mu'cizāt-ı şadr-ı şerīf: Mu'cize-i şadr-ı şerīf M, S₁, K₂; Mu'cize-i şadr-ı vaşī'-i nebī R, K₁.

⁴⁹ şadrını ol pādişehün: şadrını bedr-i keremün A₂, OE; şadr-ı nebiyy-i keremün A₁, M, S₁, S₂, K₂.

⁵⁰ R ve K₁ nüshalarında 57 ve 58. beyitler iç içe geçmiştir.

⁵¹ "Sen olmasaydın." (hadis-i kudsi). bedr: mäh A₁, K; mihr M, R, S₁, K₂.

⁵² ideydüm: çekeydüm A₂, OE.

- 62 Taht-ı aḳdāmuña ferş eyler idüm ya'nî yüzüm
Başduḡuñ yirleri görsem eger ey rāh-nümā
- 63 Nāgehān sīnesini fetḥ idüp ol bedr-i münir⁵³
Nūra ḡarḳ oldı cihān kevn ü mekān buldı ziyā

Mu'cizāt-ı baṭn-ı nazīf⁵⁴

- 64 Ol şehüñ baṭn-ı şerīfinde olan mu'cizesin
Böyle taḥḳīḳin ider cümle fuḥūl-i 'ulemā
- A₂23a 65 Bevl ü ḡā'it ne zuhūr itse o demde anı arz
İbtılā' eyler idi kim yoḡ imişdi ḡüyā
- 66 İki 'ālem güneşi server-i ḡayl-i rüsülün
Nūr-ı maḥz idi mübārek cesedi ser-tā-pā

Mu'cizāt-ı zāhr-ı laṭīf⁵⁵

- 67 Diñle ḡatm-ı rüsülün mu'cize-i zāhrını kim
Müḥr-i sevdā-yı maḡabbet vire ḳalbüne ziyā
- 68 Zāhr-ı pākinde idi müḥr-i nübüvvet o şehüñ
Bende-i ḡalḳa-be-ḡüş idi ḳamu 'ālem aña⁵⁶
- 69 Müḥr-i menşür-ı risālet durur ol müḥr-i şerīf
Ol müḥür mihrinedür devr-i felek şubḡ u mesā

R33a, K₂50b

⁵³ sīnesini fetḥ idüp: açdı hemān sīnesin A₂, OE.

⁵⁴ Mu'cizāt-ı baṭn-ı nazīf: Mu'cize-i baṭn-ı şerīf M, S₁; Mu'cize-i baṭn-ı şerīf-i nebī R;
Mu'cize-i baṭn-ı şerīf-i resül K₁; -A₂, -OE, -S₂.

⁵⁵ Mu'cizāt-ı zāhr-ı laṭīf: Mu'cize-i zāhr-ı şerīf M, S₁; Mu'cize-i zāhr-ı laṭīf-i nebī R;
Mu'cize-i zāhr-ı şerīf-i nebī K₁; -A₂, -OE, -S₂.

⁵⁶ ḳamu: cemī' A₂, OE, S₂.

Mu'cizât-ı ricleyn-i şerîfeyn⁵⁷

- 70 Ne imiş mu'cize ricleyn-i şerîfeyninde
Dinle ey mü'min-i hâk-i kâdem-i âl-i 'abâ
A₁130b
- 71 'İzzet ü devlet ile küh-ı Hîrâ'yı teşrîf
İdicek gâhîce ol kâmeti serv-i bâlâ
- 72 Müteharrik olur idi feraḥ u şevkından
Hâk-i pâyile şeref bulduḡı dem küh-ı Hîrâ⁵⁸
- 73 Yine luṭfile buyurduḡda ki "üskün" yâ küh⁵⁹
Sâkin olurdu hemân cân ile gözlerdi rızâ
- 74 Ḥubb-i Aḥmed ide çün ṭaḡlara böyle eşer
Dil-i 'uṣṣâkı o sevdâ 'acebâ n'eyler ola
K₁126a
- İtmâm-ı suḡan be-'arz-ı hâcât⁶⁰
- 75 Mu'cizâtını şumâr eylemek olmazdı meger⁶¹
Ḥaşre dek ins ü melek eyleselerdi ihşâ
S₂51a
- 76 Dest-gîrâ vü ḡaṭâ-püş u 'aṭâhâ-baḡşâ
Ey kerem kânı vefâ ma'deni v'ey kân-ı 'aṭâ
- 77 Yoḡ iken ümmetüñ içinde benüm gibi ḡaḡîr
Hem benüm gibi günehkâr u benüm gibi gedâ
- 78 Bu ne bî-şerm ü ne bî-'âr siyeh-rüyîdür
İdem evşâf-ı şerîfüñde zebânum gūyâ
S₁54b, K₂51a

⁵⁷ Mu'cizât-ı ricleyn-i şerîfeyn: Mu'cize-i ricleyn-i şerîf M, S₁, K₂; Mu'cize-i pây-ı ḡabîb-i Ḥudâ R, K₁; -A₂, -OE, -S₂.

⁵⁸ küh: ṭaḡ A₂, S₂, OE.

⁵⁹ üskün: otur.

⁶⁰ İtmâm-ı suḡan be-'arz-ı hâcât: -A₁, -A₂, -M, -OE, -S₁, -S₂, -K₂.

⁶¹ olmazdı meger: olmazdı eger A₂, S₂; olmaz ger anuñ OE.

- 79 Luṭf idüp cürmümi ‘afv eyle benüm sulṭānum
Baḳma ‘iṣyānuma iḥsān it eyā kân-ı seḥā⁶²
- 80 Sen o luṭf ıssı seḥā kânı vefā ma‘denisin⁶³
‘Ālemüñ raḥmetisin ey şeh-i ıqlīm-i beḳā
- A₂23b
- 81 Rüsülün efḍalisin eşrefisin maḥlûḳuñ
Cümleñ evvelisin ey şeh-i mülk-i dü-şerā
- 82 Enbiyā ḥātemi Ḥallāk-ı cihān maḥbûbı
Senden olur marāz u ‘illet-i ‘iṣyāna devā
- 83 Sen o feryād-res-i ḥaste-dilānsın ki kaçan
Ola maḥşer tura dīvān-ı hümayûn-ı kazā
- 84 Yapışup dāmen-i pāküñe şefā‘at senden
Yā Muḥammed diyü feryād ideler bay u gedā
- A₁131a, R33b
- 85 Sen daḥı eşk-i dürer-bāruñı seyl-āb iderek
Ḳaldurup dest-i niyāzı diyesin kim Şamedā
- OE25a
- 86 Niçe olur ḥālî günehkār u za‘îf ümmetümüñ
Ne yüz ile varalar ḥazretüñe pâdişehā
- 87 Ümmetüm yolına yā Rabbî fedā a‘mālüm
Dā’imā kârları cürm ile ‘iṣyān u ḥaṭā
- 88 Ḥazret-i ‘Āyişe vü Fâtımatü’z-zehrā hem
Anlara ola fedā hem daḥı ey Ḥālîḳ-ı mā
- M37a
- 89 Ḳurretü’l-‘aynum olan iki ciger-güşelerüm⁶⁴
Ki Hüseyin’ümle imām-ı Ḥasan’um ola fedā
- K₂51b
- 90 İşidicek bu münācāt-ı cihān-süzānı
Mütezelzil ola kürsî ile ‘arş-ı a‘lā

⁶² ‘iṣyānuma: noḳşānuma A₂, OE, S₂.

⁶³ o: ki A₂.

⁶⁴ ciger-güşelerüm: ciger-pārelerüm M, S₁.

- 91 Enbiyâ ağlaşa “nefsî” diyüp ol demde vü hem⁶⁵
İns ü cinn ü melek ü arz u semâ ide bükâ
S₂51b
- 92 Ey kerem kânı vü ey ümmetinüñ ğam-ı ħ̣ârı
Ey şefî'-i günehân luṭf idüben rûz-ı cezâ
K₁126b
- 93 İtdügüm idecegüm cürme şefâ'at eyle⁶⁶
Nâr-ı düzaḥ yaḳa cismümi benüm görme revâ
- 94 Hâlet-i nez'de îmānumı ḥıfz eyle benüm
Tâ zafer bulmaya iblîs aña ey dâd-gerâ
S₁55a
- 95 Peder ü maderümüñ defter-i a'mâlinde
Şebt olan cürm ü ḥaṭâyâyı be-ḥaḳḳ-ı Mevlâ
- 96 Maḥz-ı luṭfuñla şefâ'at idüp ey faḥr-ı kirām
Dest-gîr ol olara luṭf idüp ey rāh-nümâ
A₂24a
- 97 Nâr-ı işyân ü ḥaṭâda ḳoma ümmetlerüñi
Âteş-i düzaḥa ṭâḳat nice itsün zu'afâ
- 98 Senden eyler ne ḳadar var ise dil-ḥaste 'uşât
Ey ṭabîb-i günehân cümlesi ümmîd-i devâ
- 99 Nâr-ı cürm içre ḳalur cümle 'uşât-ı 'Araşât
Âh eger itmez iseñ ḥazret-i Allâh'a recâ
A₁131b, K₂52a
- 100 Tâ münevver ide gülzâr-ı cihânı ḥurşîd
Tâ müzeyyen ḳıla encümle semâvâtı Ḥudâ⁶⁷
- 101 Rûḥ-ı pâkine şalât ile selâmuñ Feyyâz
Efḍal ü ekmelini eyleye her dem iḥdâ
R34a

⁶⁵ nefsi: nefsim.

⁶⁶ eyle: senden R.

⁶⁷ ḳıla: ide A₂, OE.

- 102 Daḥı āline vü aşḥāb-ı zevi'l-ikrāma
Şalavāt ile selām ola ilā-yevm-i cezā
- 103 Yā İlāhī o ḥabīb-i medenī ḥaqqıçün
Hem anuñ ḥaqqı ki ġār içre refik oldu aña
- 104 Daḥı Fārūḳ ile ol kân-ı ḥayā ḥaqqıçün
Hem daḥı şîr-i veġā ḥaqqı eyā Bār-Ḥudā
- M37b
- 105 İki şeh-zāde-i pākîze-neseb ḥaqqıçün
Gözlerüm nûrı didi anlara maḥbûb-ı Ḥudā⁶⁸
- 106 Mā-ḥaşal cümle-i aşḥāb-ı kirāmuñ ḥaqqı
Bile ḥaşr eyle Cevābî'yi bularla ferdā⁶⁹

Kaynakça

- Aydemir, Yaşar-Hayber, Abdülkadir (2007), *Makedonya Kütüphaneleri Türkçe Yazma Eserler Katalogu*, Ankara.
- Bû Ali, *Beyân-ı Mu'cizât-ı A'zâ-yı Resûlullâh Aleyhi's-salât ve's-selâm*, Tokat İl Halk Kütüphanesi, nu. 60 Hk 380/4, yk. 211a-211b.
- Çakır, Müjgân (1998), *Nâyî Osman Dede Hayatı, Sanatı, Eserleri ve Ravzatü'l-i'câz fi'l-mu'cizâti'l-mümtâz'ı*, Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı, Yayımlanmamış Doktora Tezi, İstanbul.
- Demir, Özlem, *Bostanzâde Yahya Efendi ve Gül-i Sadberg'i* (2010), Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İlahiyat Anabilim Dalı, İslam Tarihi ve Sanatları Bilim Dalı, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Gölpınarlı, Abdülbâki (1971), *Mevlânâ Müzesi Yazmalar Katalogu II*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara.
- Mecmû'a-i Eş'âr*, Milli Kütüphane, nu.Yz A 2552.
- Miskin Ahmed, *Dâstân-ı Şakk-ı Kamer*, Süleymaniye Ktp., Hacı Mahmud Efendi Böl., nu. 4311, yk. 243a-248a.

⁶⁸ maḥbûb-ı Ḥudā: faḥr-ı dü-şerā A₂.

⁶⁹ bularla: olarla A₂, OE.